UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um] Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise Ordinis Minor[um] de obseruantia ...

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

S[e]c[und]o r[ati]onabiliter aliqua[n]diu distulisse.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

Visual Library

¶ Sermo de aduētu dñi in carnē

¶ Primo p iudeoꝝ captiuitatem Nā iam
mille q̄ngentis ⁊ pluꝰ annis iudei diſper-
ſi vagant̄ p oēs mūdi natiōes: nec hñt ci-
uitatē: nec templū: nō regnū: nec aliquam
ampliꝰ dignitatē. Et cur tanto tpe ira di
ſeuit ꝯ eoꝝ. Certe nō poteſt alia aſſignari
cauſa niſi q2 chrm̄ in lege ꝑmiſſum recipe
noluerūt: imo vſq3 ad mortē ꝑſecuti ſunt.
Ad qḋ etiā facit manifeſte ꝓphetia Jacob
Geñ. xlix. Nō auferet̄ (ait) ſceptrū de iuda
nec dux de femore eiꝰ donec veniat q̄ mit
tendus ē: ⁊ ipſe erit expectatio gentiū. Nec
valere pōt ꝙ iudei dicūt ꝓphetia illam in-
telligendā eſſe de rege babylonis Nabu-
chodonoſor q̄ ſedechiā regem cepit ⁊ fili-
os eiꝰ occidit ⁊ ꝓplm̄ captiuauit. q2 etiaȝ
poſt captiuitatē babylonicā iudei habue-
runt duces ⁊ ꝑncipes: ſicuꝫ patet de zoro
babel Eſdre. iiij. et neemia Eſdre per to-
tū. et de machabeis: vt patet in libꝛ ma-
chabeoꝝ. Habuerūt etiā reges: q̄a Joan
nes hircanꝰ filiꝰ ſimonis machabei impo
ſuit ſibi diadema regni: et extūc regnaue-
rūt filij eiꝰ vſq3 ad herodē: vt patet p Eu
tropiū li. vj. Regnāte āt herode alienige-
na natꝰ eſt chrs: iuxta ꝓphetiā p̄dictam.

¶ Scḋo p eccleſie ſtabilitatē. Nam a tpe
chri ſtabilis ⁊ firma ꝑmāſit: lꝫ multas ſe-
uiſſimas potētiſſimoꝝ tyrānoꝝ ꝑſecutio-
nes ſuſtinuerit. Et id ꝑfecto ſatꝫ eſt mira-
bile ꝙ tot impatores q̄bꝫ olim mūdꝰ reſi-
ſtere nō potuit/nō valuerūt chri fidē de-
lere ď terra: quā tn̄ nullus defendit armis
aut pecunia. Certe nullatenꝰ ꝑſeuerare po
tuiſſet eccl'ia niſi celitꝰ defenderet̄. nec deꝰ
ita ſibi aſſiſteret ſi mendaciter predicaret
chrm̄ veniſſe. O admirabilis virtus chri
crucifixi. O incogitabilis eiꝰ potētia. Ipſe
em̄ eſt de q̄ Daniel expoſuit viſionē nabu
chodonoſor ꝙ ďbebat ſibi ſubijcere regnū
romanoꝝ. Nā vt hꝫ Dan. ij. nabuchoꝺ. di
xit. Vidi ſtatuā magnā cuiꝰ caput ex auro
optimo erat: pectꝰ ⁊ brachia ex argēto: vē
ter ⁊ femur ex ere: tibie aūt ferree. Ex poſt
ſequit̄. Abſciſus eſt lapis de mōte ſine ma
nibꝫ ⁊ ꝑcuſſit ſtatuā in pedibꝫ ⁊ cōminuit
eos. Per ſtatuā deſignt̄ q̄ttuoꝛ reg. Pri-
mū eſt chaldeoꝝ qḋ deſignat̄ p caput au-
reū: ſicut ipſe Daniel expoſuit. Scḋm eſt
regnū ꝑſaꝝ: qḋ ſignt̄ p argentū. q2 in regno
illo multū vacabat ſapie ⁊ eloquētie q̄ ſignt̄
p claritatē argenti ⁊ eiꝰ ſonoritatē. Hoc āt
regnū ꝑſaꝝ ſubiecit ſibi regnum chaldeo-
rum. Et q2 in regno illo ꝑſaꝝ ⁊ medoꝝ ꝑ
mo fuerūt duo regna in q̄ꝝ vno regnabat
dariꝰ: ⁊ in alio cyrus. ideo ſignta ſunt p illa
duo brachia. Verūtn̄ q2 fuerūt ſimul con
iuncta tpe cyri mortuo dario: iḋo illa bra
chia ꝯiuncta erant in pectore vno. Tertiū
eſt regnū grecoꝝ quod ſibi ſubiecit regnū
ꝑſarum tēpoꝛe alexādri magni. et deſigna
tur per es ꝓpter ſonoritatē. Quartū eſt re-
gnum romanoꝝ qḋ deſignat̄ p ferrū. quia
ſubiecit ſibi regnū grecorū ⁊ omnia regna
mūdi: ſicut ferrū domat alia metalla. Per
lapidē autē abſciſum ſine manibꝫ deſignat̄
chrs q̄ natus eſt de virgine ſignata p mō-
tem ꝓpter excellētiā vite. Cui chriſto ſub-
ijciendū erat regnum romanoꝝ. quod im-
pletū fuit tpe Conſtantini q̄ a beato Sil-
ueſtro baptizatus/romanū impium chri-
ſto ſubiecit ⁊c.

¶ Tertio per miracl'oꝝ cla
ritatem. Nam ipſe dn̄s multa miracula fe
cit: nec tm̄ ipſe: ſed ⁊ in eius ꝟtute ⁊ nomie
multa facta ſunt p ap'los: martyres: cōfeſ-
ſores: ⁊ virgines. Et ꝑter ea illud vnū eſt
miraculū miraculoꝝ oim clariſſimū ꝙ mū
dus totus per ap'los in chrm̄ crediderit:
nec tm̄ ſimplices ⁊ vulgares crediderunt
ſed etiam litterati viri: docti: periti: phi: ora
toꝛes: ꝑncipes: reges: ⁊ impatores. Vnḋ
Augꝰ. xxij. de ciui. dei. ca. v. Iā ḡ tria ſunt
incredibilia que tamen facta ſunt ⁊c. Vi-
de ibi. Et ſequit̄ poſt. Si ꝟo per ap'los vt
eis crederet̄ chri reſurrectionē atq3 aſcēſi-
onem p̄dicātibꝫ iſta miracula facta eſſe nō
credunt: hoc nobis vnū grande miraculū
fuit ꝙ iam terraꝝ oꝛbis ſine miraculis cre
didit. Hec Augꝰ. Cōfundant̄ ḡ iudei du
riſſimi q̄ chrm̄ veniſſe negant.

Secundo declarandū eſt

chrm̄ rōnabiliter aliq̄nto tpe ſuū aduentū
diſtuliſſe. Et hoc poteſt maxime per tres
rationes declarari. ¶ Prima eſt ꝓpter of-
fenſiōis punitionē. In hoc em̄ manifeſtat̄
diuine vltiōis ſeueritas contra peccatum
ꝙ clamores ⁊ luctꝰ humani generis tanto
tpe ſuſtinuit anteq̄ꝫ vellet remedium dare
In hoc vtiq3 apparet idignatio grauis di
uine maieſtatꝫ ꝯ peccatum. ¶ Secūda rō
eſt ꝓpter tranſgreſſionis cōditionem. Ho

em̄ ꝑ ſuperbiam peccauerat: iō per humili
tatē liberandus erat: ita ſ. vt hō humilia-
tus ſe infirmū cognoſceret ꝛ liberatoꝛē in
digere. Vñ ſup illud Gal. iij. Oꝛdinata ꝑ
angelos in manu mediatoꝛis ꝛc̄. Dic̄ glo
ſa. Magno conſilio factū eſt vt poſt hoīs
caſum non ilico dei filius mitteret. Reliqt
em̄ deꝰ hoīem prius in libertate arbitrij in
lege naturali vt ſic vires ſuas cognoſceret
vbi cū deficeret legē accepit q̄ data inualu-
it moꝛbꝰ non legis ſed nature vicio vt ita
cognita ſua infirmitate clamaret ad medi
cum ꝛ grē q̄reret auxiliū. Hec gloſa. Ubi
nota ꝙ hūanū genꝰ ꝑmo ꝯuictū ē de igno
rantia añ datiōnē legis: ꝛ deinde de impo
tentia poſt legē datā. Nunc aūt conuincit
de malicia qꝛ venit filius dei tollens tene
bras ignoꝛantie: foꝛtificans fragilitatē no
ſtrā dando arma ſpūalia q̄bus nos ꝓtege
re poſſumus q̄ niſi ꝑus abiecerimus vinci
non poſſumꝰ. Jō pctā maloꝝ chꝛiſtianoꝝ
magis ſunt imputāda malicie q̄ȝ eēnt pec-
cata cōmiſſa añ chꝛi aduentū. ❡ Tertia rō
eſt ꝓpter ꝑmotionis oꝛdinationē vt ſ[cilicet] ab
impfecto ad perfectum ꝓcederet. Vñ dicit
Paulus. j. Coꝛ. xv. Non prius qd̄ ſpūale
eſt ſed qd̄ animale: deinde qd̄ ſpūale pri[m]ꝰ
hō de terra terrenus: ſecundꝰ de celo cele-
ſtis. Vñ etiā expediebat ꝛ decebat figu-
ras ꝛ ꝓphetias tanti myſterij ꝓnunciati-
uas ꝑcedere vt ſic cōmēdaret excellētia tā
ti bñficij venturi. Jdō ſup illud Gal. iiij.
Ubi venit plenitudo tp̄is ꝛc̄. dicit Gloſa.
quanto maioꝛ iudex veniebat: tanto ꝓconū
ſeries longioꝛ ꝑcedere debebat. ❡ Etſi in-
ſtes qꝛ charitas nō tardat ſubuenire ami-
co neceſſitatē patienti ſm̄ illud ꝓuerb. iij.
Ne dicas amico tuo, vade ꝛ reuertere cras
ꝛ dabo tibi cum ſtatim poſſis dare. Dicē-
dum ſm̄ Tho. ꝙ charitas non differt ami
co ſubuenire ſalua tñ negocioꝝ oportuni-
tate et ꝑſonarū conditione. Si em̄ medi-
cus ſtatim a principio egritudinis medici
nam daret infirmo: minus q̄ñq3 pꝛoficeret
vel magis lederet q̄ȝ iuuaret. Non ḡ volu-
it deus ſtatim remediū incarnationis ex-
hibere ne illud contemneret hō ex ſupbia
ſi prius ſuā infirmitatē nō cognoſceret. O
q̄ȝ felix q̄ȝ beata pōt dici hec etas nr̄a. O ve
re aureum ſeculū in q̄ experimur dulcedīez
incarnati verbi quā añ per multa milia an
noꝝ expectantes perierunt, adā pr̄ gentis
nr̄e. Noe vir iuſtus: abꝛaā ꝑ obedientiā et
fidem deo placens: Yſaac manſuetus: Ja-
cob contemplatoꝛ: Moyſes rectus: dile-
ctus deo: dauid ſm̄ coꝛ dñi electus: eſaias
ſerra ſecatꝰ: daniel in lacū leonum miſſus:
ꝛ alij q̄ȝplurimi amici dei pr̄iarche ꝛ ꝓphe
te reges in ꝓplo dei diuinitꝰ ꝑfecti: nec ta-
men viderunt. Hinc ſaluatoꝛ dicebat di-
ſcipulis ſuis Matthei. xiij. Vrī oculi be-
ati q̄ vident: ꝛ aures vr̄e beate que audiūt
Amen dico vobis qꝛ multi ꝓphete et iuſti
cupierunt videre q̄ vos videtis ꝛ non vi-
derunt: ꝛ audire que auditis ꝛ non audie
runt ꝛc̄. Sed o q̄ȝ ſomnolenta eſt mens hu
mana ad talia ꝯtemplanda Pauci equidē
reperiunt q̄ cogitare velint copioſum fru-
ctū quē recipere poſſent ex bñficio incarna
ti ieſu. O mens dura. O negligens aīa. O
pctōꝛes ſomnolenti hoꝛa eſt iā nos de ſo-
mno ſurgere vt huius bñficij magnitudi-
nē admiremur. O aīa pigra expergiſcere
q̄ſo ꝛ ꝯtemplare ꝙ adā vixit ānis nōgent[is]
xxx. vt hr̄ Gen̄. v. et ſp̄ i ſacrificijs oꝛonibꝰ
ꝛ diuio cultu clamabat veni pie ieſu: ꝛ nō
potuit ipm̄ videre. Vñ dicit Tho. ij. ij. q.
ij. ar. vij. ꝙ via veniendi ad btitudinē i my
ſteriū incarnationis qd̄ ante ſtatū pctī hō
cognouit non ſm̄ ꝙ oꝛdinabat ad liberati
onem a pctō ꝑ paſſionē qꝛ hō non fuit ꝑſci
us pctī futuri ſ3 ꝙ oꝛdinabat ad ꝯſūmati-
onē glīe. Videt aūt incarnationis chꝛiſti
ꝑſcius fuiſſe ex eo ꝙ dixit gen̄. ij. Propter
hoc relinquet hō patrē ꝛ matrē ꝛ adhere-
bit vxoꝛi ſue. Et h ab aplo Eph. v. dr̄ ſa-
cramentū magnū eſſe in chꝛo et eccl̄ia. qd̄
quidē ſacrm̄ non eſt credibile ꝑmū hoīem
ignoꝛaſſe. Poſt pctm̄ aūt fuit explicabile
creditū myſteriū chꝛi etiā quantū ad paſ
ſionē ꝛ reſurrectionē quibꝰ hūanū genus a
pctō ꝛ moꝛte liberat: aliter non ꝑfiguraſ-
ſent chꝛi paſſionē q̄buſdam ſacrificijs ꝛ añ
legē et ſub lege. Hec Tho. Credendū eſt
itaq3 adā habuiſſe cognitionē ſalutis ſue i
ieſu naſcituro de carne ſua. Quiſnā igitur
explicet q̄ntā deuotione omni tp̄e vite ſue
cum lachꝛymis ꝛ ſuſpirijs deum incarna-
ri expoſtulauerit ꝛ tñ ipm̄ videre non po-
tuit q̄nimo poſt multā pniam moꝛiens ad
loca tenebraꝝ deſcendit. Jdipm̄ fecit ſeth
filius eiꝰ viuens annis nongentis duode-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cim in eadē fide ⁊ deſiderio. Ħ oēs alij iu-
ſti ab adam vſq₃ ad noe clamauerunt ⁊
non potuerunt obtinere. Interficit Abel
innocens ⁊ clamauit ei⁹ ſanguis ad deū ⁊
tñ celum aſcēdere non valuit ſ₃ detruſus ē
ad limbū. Noe etiam vir iuſtus cū omib⁹
dieb⁹ vite ſue xp̄m deſideraſſet: ipm vide-
re non potuit. ſ₃ vt hr̄ Gen̄. ix. nongeſimo
quinq̄geſimo etatis ſue anno moriens lu-
ce diuina p̄uatus eſt. Abraā etiam ſanctiſ-
ſimus incarnandū xp̄m ſemp̄ deſiderās
q̄d voluit nō obtinuit: ⁊ centeſimo ſeptua-
geſimoq̄nto etatis ſue anno moriens vt hr̄
Gen̄. xxv. deſcendit ad inferos. Ibi iſaac
ibi iacob: ibi oēs illius tp̄is vſq₃ ad mortē
xp̄i. O felix pctōr ſi penitere velis: vis co-
gnoſcere ſerenitatē: tranq̄llitatē ⁊ grãz tē-
poris nr̄i. Vide finē eoꝝ q̄ xp̄o volunt
adherere. Lapidat ſtephanus ⁊ clamat:
video celos aptos. Comburit laurentius
⁊ ſtatim volat ad celum. Longū profecto
ſatis eſſ₃ aplōꝝ/martyꝝ/ꝯfeſſoꝝ/atq₃ vir-
ginū exempla narrare. Sed illud vnū pre-
tereundū non eſt q̄d oēs ad imitationē de-
uotionēq₃ gratioſiſſimi ieſu inducere pōt.
Crucifigit latro q̄ multa flagitia ꝑpetra-
rat ⁊ ipe ſe xp̄o comēdans eadē die in pa-
radiſo recipit. Currite ḡ pctōres ad fon-
tem grē Ieſū xp̄m q̄ clamabat in templo
Jo. vij. Siq̄s ſitit veniat ad me ⁊ bibat.
Non obeſt nobis ꝓ rationalis dilatio incar-
nationis ieſu xp̄i.

Tertio declarandū ē xp̄i-

ſtū non vſq₃ in finē mundi vt veniret expe-
ctare debuiſſe. Si em̄ h̄ remediū differret
vſq₃ ad finē mundi totaliter dei noticia et
reuerentia ⁊ moꝝ honeſtas abolita fuiſſ₃
in terr̄. Sic ḡ dr̄ in li. de q̄ſti. ve. ac no. te.
venit q̄n ſubuenire ſciuit ⁊ gratū eſſe futu-
rū bn̄ficium. Nec igit conueniēs fuit filiū
dei icarnari a principio mūdi neq₃ ei⁹ in-
carnationē differri vſq₃ ad finē ſeculi ſ₃ eo
tp̄e facta eſt q̄ p̄finitum erat a deo. Iuxta
q̄d ait aplūs Gal. iiij. Vbi venit plenitudo
tp̄is miſit deus filiū ſu. fact. ex muliere: fa-
ctum ſub lege vt eos qui ſub lege erāt redi-
meret/ vt adoptionem filioꝝ reciperemuſ
⁊c̄. In quibus verbis tria tangunt mul-
tū notanda.

¶Primū rōnalis oportunitas.
¶Scōm admirabilis benignitas
¶Tertiū deſiderabil' vtilitas.

Et ſic iuxta illa verba notanda eſt triplex
ꝯſideratio ¶Prima eſt conſideratio rōna-
lis oportunitatis cū dicit. Vbi venit ple-
nitudo tp̄is ⁊c̄. Dicit aūt incarnationis tē-
poris plenitudis ꝓpter triplicē plenitudi-
nē q̄ tunc facta eſt. ¶Primo ꝓpter plenitu-
dinē cōicationis q₂ tunc deus bonitatē ſu-
am cōicauit hoi. Antea q̄ppe cōicauerat
oēs creaturas ſuas. Tunc aūt etiā ſeipm
dedit. Col. ij. In ipo habitat oīs plenitu-
do deitatis corpal'r q₂. ſ. diuinitas non tm̄
anime ſ₃ et carni eſt vnita. Vel iō dr̄ corpa-
lit q₂ ſm rem ⁊ veritatē: nō vmbralit. Vn̄
xp̄s ſe habet ad figuras vete. teſt. ſic cor-
pus ad vmbrā Heb. x. Vmbrā hn̄s lex fu-
turoꝝ bonoꝝ ⁊c̄. ¶Scdo ꝓpt plenitudiē
liberationis/a miſeria ſc₃ et pena. Anteq₃
em̄ veniſſ₃ fili⁹ dei non poterat hō plene li-
berari etiā quantūcūq₃ iuſt⁹ a miſeria da-
mnationis. Nunc aūt liberari pōt ſi xp̄o ve-
lit per fidē ⁊ charitatē adherere. iō dicitur
Col. j. In ipo placuit oē₃ plenitudinē in-
habitare ⁊ p̄ eum reconciliari. ¶Tertio p-
pter plenitudinē ꝓmotionis ſc₃ ad bonum
ſpūale vic₃ ad cognitionē veritatis q̄ntum
ad intellectū ⁊ ꝑticipationē grē ⁊ charita-
tis quātū ad affectū Jo. j. De plenitudine
eius oēs accepimus. ¶Scda eſt ꝯſidera-
tio admirabilis benignitatis: cu₃ dr̄/miſit
de⁹ filium ſuū ⁊c̄. Vn̄ oñdit dei benigni-
tas tripl'r. Tum ꝓpter ſaluatoris miſſi ex-
cellentiā cū dicit: miſit deus filiū ſuū Joā.
iij. Sic deus dilexit mundū vt filiū ſuū ⁊c̄.
Tum ꝓpter ei⁹ beniuolētiā q₂ ſe voluit no-
bis ꝯformare naſcendo. Vn̄ dicit paulus
factū ex muliere. Tum ꝓpter ei⁹ obedien-
tiā q₂ legi ſe ſubiecit. vn̄ dic factū ſub lege.
¶Tertia eſt ꝯſideratio deſiderabilis vti-
litatis cū dr̄ vt eos q̄ ſub lege erant re. vt
adoptionē ⁊c̄. Vbi tangit triplex vtilitas
nobis ꝓueniens ex dñi aduentu. ¶Pria ē
vtilitas hūane redemptiōis cū dic. vt eos
q̄ ſub lege erant redimeret. ¶Tertia ē cō-
ſideratio deſiderabilis vtilitat₃ cum dr̄. vt
eos q̄ ſub lege e. re. vt ado. ⁊c̄. vbi tangit
triplex vtilitas nobis ꝓueniens ex dñi ad-
uentu. ¶Prima ē vtilitas hūane redem-